

**Wetenschappelijke Commissie 12 juni 2003 (Geologisch Instituut, campus
De Sterre, gebouw S8, Krijgslaan 281, Gent, 14u)**

Verslag van de vergadering

Aanwezig: Daan Delbare, Rudy Herman, Patric Jacobs (voorzitter), Jan Mees, Jaak Monbaliu, Frank Monteny, Frank Mostaert, Jan Seys, Filip Volckaert

Verontschuldigd: Natalie Beenaerts, Jean Berlamont, Nanette Daro, Joachim Maes, Els Martens, Georges Pichot, René Van Grieken

VERSLAG

Verslaggever: Jan Seys

1) Verslag vorige vergadering

Het verslag van de vorige vergadering werd goedgekeurd en openbaar gemaakt via de VLIZ website.

2) Bijkomende agendapunten

Oprichting van een nieuwe ad-hoc commissie:

Jan Mees meldt dat er n.a.v. het niet uitreiken van de prijs Delcroix in 2002, een vergadering werd belegd met de vzw Hydro, VLIZ en enkele leden van de Wetenschappelijke Commissie. Er werd afgesproken dat de niet gespendeerde som van 12.400 EUR zal worden besteed aan het oprichten en samenbrengen van een ad-hoc commissie, die als opdracht krijgt een tijdspad vast te leggen voor het opstellen van prioriteiten in het onderzoek naar therapeutische effecten van zeewater. In concreto zal ook gekeken worden hoe kan worden omgegaan met de eis van de Vlaamse administratie dat zeewater voor therapeutisch gebruik (cfr. Zeepreventorium) dient te worden gechlorineerd. De Wetenschappelijke Commissie adviseert gunstig en acht het wenselijk dat ook een jurist en een buitenlands expert worden opgenomen in deze commissie.

3) Beslissingen van de vorige Raad van Beheer

Op de vorige Raad van Beheer werd het jaarverslag 2002 voorgesteld. Dit verslag zal aan de leden van de Wetenschappelijke Commissie worden toegestuurd. De gouverneur benadrukte als voorzitter van de Raad van Beheer, dat VLIZ erover moet waken zijn interuniversitair karakter te behouden en waar mogelijk nog te versterken. Daarnaast werd ook de pensionering van dr. Edmonde Jaspers vanaf 1 mei 2003 als senior-wetenschapper bij het VLIZ toegelicht.

Bijzondere aandacht ging tenslotte naar een doorlichting van het landbouwkundig onderzoek, waarin VLIZ raar maar waar werd meegenomen. De oorzaak hiervan ligt bij spanningen tussen DvZ/CLO en VLIZ ten tijde van de oprichting van VLIZ. Hoewel dit misverstand – in essentie terug

te brengen tot een irrationele vrees van overlap in taken en bevoegdheden - intussen reeds geruime tijd is uitgeklaard en duidelijk is dat er quasi geen overlap in activiteiten bestaat, lijkt het kwaad intussen geschied. VLIZ heeft via een toegestuurde enquête aan de auditeurs dan ook laten weten dat er van de 70 groepen die het bedient, er slechts 4 enige binding hebben met landbouwkundig onderzoek en dat het derhalve eigenlijk niet thuishoort in deze doorlichting. Helaas blijkt het eindrapport van deze doorlichting (individueel rapport over het VLIZ) uit te puilen van leugens en onwaarheden, in die mate zelfs dat de gouverneur punt per punt schriftelijk zal weerleggen, en deze zal toesturen aan de bevoegde minister met vraag dit schrijven toe te willen voegen aan het eindrapport. Zo wordt er o.a. gewag gemaakt van het VLIZ als 'een geïsoleerde entiteit van hooggekwalificeerd personeel op een intellectueel eiland', wordt gesteld dat de Zeeleeuw geen bodemstalen kan nemen, enz. In de conclusie wordt aangestuurd op een intense samenwerking tussen beide instanties, waardoor dit aspect ook zal worden meegenomen in de doorlichting van het VLIZ die later dit jaar georganiseerd zal worden. Jan Mees meldt verder nog dat er reeds een resolutie gestemd is in het Vlaamse Parlement om een samenwerkingsovereenkomst in die zin te realiseren, onder andere rond databeheer en vertegenwoordiging in internationale organisaties. De voorzitter van de Wetenschappelijke Commissie, Patric Jacobs, vindt deze gang van zaken een zeer ongelukkige situatie en heeft er geen goed gevoel bij dat – niettegenstaande de aanlevering van heel veel accurate informatie vanuit het VLIZ – de samenstellers van het rapport deze genegeerd hebben en zich kennelijk veeleer hebben laten leiden door foute informatie vanuit andere hoeken. Jan Mees zal toestemming vragen aan de gouverneur om het doorlichtingsrapport en de antwoorden te mogen verspreiden onder de leden van de Wetenschappelijke Commissie.

4) Doorlichting VLIZ en nieuwe beheersovereenkomst

VLIZ zal – conform de eerste beheersovereenkomst 1999-2003 - in de zomer van 2003 onderworpen worden aan een doorlichting. Hiertoe zal een opdracht worden gegund aan een studiebureau, en zal tevens een visitatiecommissie met buitenlandse experts worden samengesteld. Deze audit bekijkt in de eerste plaats in hoeverre VLIZ sinds zijn ontstaan voldaan heeft aan de zes hoofddoelstellingen uit de eerste beheersovereenkomst en zal adviseren rond vorm en inhoud van de nieuwe beheersovereenkomst 2004-2008. Ze zal ook interviews met leden van de Wetenschappelijke Commissie omvatten, gezien het belang van de deelnemende groepen als 'klanten' van VLIZ. Jan Mees vraagt dan ook alle leden input hieraan te willen geven en mee te helpen denken over de toekomst van VLIZ in een open sfeer. Later deze zomer zal aan alle leden een discussienota worden toegezonden vanwege de Raad van Beheer. De Raad van Beheer wil in deze ook de gezonde wisselwerking met de Wetenschappelijke Commissie bestendig zien.

Op de vraag van Filip Volckaert of ook de integratie tussen Vlaamse en federale aangelegenheden behoort tot deze beheersovereenkomst, antwoordt Jan Mees bevestigend. Vanaf het prilste begin is immers gestreefd naar een maximale samenwerking, door o.a. de federale instanties BMM, DvZ en DWTC op te nemen in de Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ. Tevens voorzag de eerste beheersovereenkomst in een samenwerkingsakkoord met BMM (akkoord is rond voor wat betreft de samenwerking Zeeleeuw-Belgica, niet m.b.t. datacentrumactiviteiten) en DvZ (nog geen akkoord, en in nieuwe constellatie met DvZ Vlaams behandeld als alle andere onderzoeksgroepen).

5) Werking en samenstelling Wetenschappelijke Commissie

Inzake de samenstelling van de Wetenschappelijke Commissie, oordeelt de commissie dat het opportuun is deze uit te breiden met de nog ontbrekende onderzoeksdisciplines rechten/sociale wetenschappen (prof. Frank Maes, RUG, is bereid), maritiem transport/economische

wetenschappen (evt. vragen aan prof. Theo Notteboom, UA), archeologie (evt. vragen aan dr. Anton Erynck, IAP) en botanie (evt. vragen aan prof. Nico Koedam, VUB). Dit voorstel wordt voorgelegd aan de Raad van Beheer. Groepen die nu vertegenwoordigd zijn, maar zelden of nooit opdagen (en zich niet verontschuldigen) zullen nog éénmaal worden aangeschreven met de vraag of ze nog langer geïnteresseerd zijn in deelname, en indien niet of ze een vervanger kunnen voorstellen.

6) Samenwerkingsakkoorden met onderzoeksgroepen

De nu reeds afgesloten samenwerkingsakkoorden tussen VLIZ en vier Gentse professoren (Magda Vincx, Ann Vanreusel, Wim Vyverman, Eric Coppejans) inzake databeheer werpen nu reeds vruchten af in de vorm van reeds gearchiveerde databestanden en de aanmaak van websites die de gegevens meer zichtbaarheid geven. Intussen is ook reeds interesse vanuit de KUL (6-7 ZAP-ers, ingenieurs en biologen), heeft prof. Janssen (Ugent) reeds een draft overeenkomst klaar, ligt er een akkoord ter ondertekening bij het LUC en zijn er ook gesprekken met het WLH en het IN. De hoop is tegen eind 2003 een tiental bilaterale akkoorden te kunnen afsluiten met professoren en administraties. Op een vraag van Frank Monteny, antwoordt Jan Mees dat de data-archivering een gratis service is die wordt geleverd, maar dat bij het opzetten van een website gezocht dient te worden naar budgetten (in project met VLIZ als prioritaire partner).

7) Geïntegreerd beheer van kustgebieden: coördinatiepunt, indicatoren, SAIL

In de opdracht van het VLIZ staat niet expliciet dat het moet streven naar actieve participatie in 'Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden'. Toch levert VLIZ op dit vlak de nodige inspanningen. Zo is het niet-financierende partner in het 3-jaren project 'Coördinatiepunt Geïntegreerd beheer van Kustgebieden', dat gevestigd is in de VLIZ gebouwen en gedragen wordt door AMINAL, EFRO en de provincie. Deze samenwerking verloopt overigens zeer vlot, mede waardoor de provincie een vraag gericht heeft aan de stad Oostende om vier bijkomende pakhuizen naast die van het VLIZ te mogen huren en betrekken (voor alle kustwerking vanuit de provincie). Ook verleent VLIZ steun aan het project dat zoekt naar duurzaamheidsindicatoren voor onze kust en is het samen met het Coördinatiepunt goed geplaatst om toe te treden tot een Europese studie, vanuit het SAIL ('Schéma d'Aménagement Intégré Littoral') project. De Wetenschappelijke Commissie heeft geen bezwaar bij het engagement van het VLIZ in deze materie.

8) Internationale engagementen VLIZ: IOC, stand van zaken project office Oostende, EurOcean, EFMS, andere

België heeft zich opnieuw kandidaat gesteld om lid te blijven van de uitvoerende raad van IOC. Niet onbelangrijk, temeer daar het plan om een project office van het IODE netwerk van IOC naar Oostende te brengen, steeds concreter wordt. De komst van dit prestigieuze initiatief naar de pakhuizen van de vismijn van Oostende (en de bijhorende financiering van de verbouwing) is reeds goedgekeurd door minister Van Mechelen. Begin juli wordt de eindbeslissing vanuit de Algemene Vergadering van IOC verwacht.

VLIZ werd gecontacteerd om zich te engageren in EurOcean. Rudy Herman licht toe welke rol VLIZ zou kunnen spelen in dit orgaan, dat het Europees marien onderzoek linkt aan de industrie.

Jan Mees zal Mony Jaspers vervangen als lid van de European Federation of Marine Science & Technologies Societies (EFMS). EFMS organiseert o.a. jaarlijks een symposium en geeft één joint-issue uit van het tijdschrift Ocean Challenge, samen met de Challenger Society. Voor deze joint-

issue leverde VLIZ reeds een bijdrage over offshore windenergie en deed het een aanbod een bijdrage te verzorgen over marien databeheer. Wie geïnteresseerd is vanuit de Wet. Comm. om toe te treden tot EFMS, kan zich steeds kandidaat stellen.

9) Onderzoeksfaciliteiten: Zeeleeuw en serres

De eerste gezamenlijke call 'Belgica' – 'Zeeleeuw' voor scheepstijd is gelanceerd. Het op elkaar afstemmen van beide programma's kan alleen maar een meerwaarde betekenen voor de onderzoekers en leiden tot een rationeler, maar ook nog steeds voldoende flexibel aanbod. Het toch nog steeds onverwacht uitvallen van de Zeeleeuw t.g.v. problemen met de bemanning blijft een pijnpunt. Jan Mees meldt ook nog dat er een gemeenschappelijke campagne VLIZ/BMM gepland is i.v.m. bathymetrische opnames van de Kwintebank. De zeewaardige RIB, 'Zeekat', wordt intussen zeer frequent en met succes ingezet.

De serres van De Haan zijn vernieuwd en bieden nu bijkomende accommodatie en onderzoeksfaciliteiten aan vorsers. Ook werd heel binnenkort nieuw onderzoek gestart m.b.t. Wilde konijnen en grasbeheer in duingraslanden (o.l.v. prof. Maurice Hoffmann).

10) Nieuwe pagina's en plannen website

De website van het VLIZ werd recent in belangrijke mate geherstructureerd en aangevuld. Daarnaast bestaan heel concrete plannen om zoveel mogelijk reeds beschikbare informatie veel toegankelijker te maken voor een groot en geïnteresseerd publiek, via een digitaal 'infoloket'.

11) Nieuwe initiatieven datacentrum en mediatheek

De VLIZ mediatheek heeft er een aantal niet-onbelangrijke aanwinsten bij. Zo leverde professor Schockaert heel wat nog ontbrekende theses en publicaties en werd afgesproken met de Koninklijke Bibliotheek van België dat alle uitwisselingen die zij verkrijgen en marien van inslag zijn, naar het VLIZ worden toegestuurd. Na het opvangen van de mariene documenten uit de voormalige bibliotheek van de Zoo van Antwerpen, zijn dit twee mooie aanvullingen.

VLIZ is lid van EURASLIC ('European Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres') en mocht nu ook toetreden tot de Board. Het host de website van EURASLIC en werd gevraagd de EURASLIC directory te ontsluiten.

12) Overzicht voorbije en geplande activiteiten

12.1) Evaluatie studiedag Zwin, 21-3-2003

Deze studiedag ter afsluiting van 50 jaar Zwin en ter hulding van de op rust gaande conservator Guido Burggraeve mag een succes genoemd worden. Een vlot lopende organisatie, meer dan 200 aanwezigen van divers 'pluimage' en een waardevolle referatenmap kleurden dit initiatief van VLIZ en het Natuurcentrum het Zwin.

12.2) Evaluatie denkdag, 30-4-2003

Deze denkdag, reeds aangekondigd in de vorige vergadering van de Wet. Comm., werd eerder een infodag dan een echte denkdag. Toch werd dit initiatief enthousiast onthaald en werden reeds enkele concrete resultaten bereikt. Ook was deze meeting de rechtstreekse aanleiding om een 30-tal franstalige mariene onderzoeksgroepen op 4 juli rond de tafel te roepen in Luik, ter bespreking van de toekomst van de mariene wetenschappen in België.

12.3) Evaluatie workshop strandreiniging, 7-5-2003

Blikjes, plastic en andere rommel van menselijke oorsprong horen niet op een strand. Daar is iedereen het over eens. Maar wat met wieren, schelpen en andere natuurlijke aanspoelsels? En is reiniging tijdens het winterhalfjaar wel nodig? Rond deze en andere vragen maakten het VLIZ en het Coördinatiepunt voor Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden (GBKG) in opdracht van de Taakgroep GBKG, een infofolder aan die op 7 mei officieel werd voorgesteld (<http://www.vliz.be/docs/Folders/strandreiniging.pdf>). Op deze dag werd ook een excursie georganiseerd voor de technische diensten van de kustgemeenten, waarop met de strandreinigers direct van gedachten kon worden gewisseld. Een verder uitgewerkt artikel over deze problematiek verschijnt binnenkort in het infoblad over kust en zee 'De Grote Rede'.

12.4) KIMO-dag, 19-6-2003 uitgesteld

Het gemeentelijk inspraakmoment over kust en Noordzeemilieu, georganiseerd door de internationale milieuorganisatie voor gemeenten KIMO, wordt uitgesteld tot oktober 2003. Dit evenement richt zich in de eerste plaats tot de kustgemeenten en zal plaatsvinden in het Provinciehuis Boeverbos (Brugge), met medewerking van het VLIZ en het Coördinatiepunt ICZM (waarin VLIZ partner is).

12.5) OdinAfrica review workshop and special event, 8-10 september 2003

VLIZ is – op vraag van AWI en IOC - volop bezig met de organisatie van een driedaagse workshop, ter afronding van de huidige fase van het project OdinAfrica.

12.6) Internationaal symposium 'Visserij, handel en piraterij', 21-22 november 2003

Dit symposium over maritieme archeologie kan intussen bogen op een sterk sprekersveld en er wordt dan ook een talrijke opkomst verwacht voor dit evenement, waaraan VLIZ zijn medewerking verleent.

12.7) Internationale conferentie natuurherstel en –ontwikkeling in duin- en estuariene milieus, mei 2005

Na bezwaren van de inspectie van financiën, diende een nieuwe offerte te worden ingediend om mee te dingen naar de organisatie van een internationaal symposium over natuur en natuurherstel in Europese kustgebieden in voorjaar 2005 (i.o.v. AMINAL Natuur). Het is momenteel onduidelijk hoe de onderhandelingsprocedure verder zal verlopen, en of VLIZ deze opdracht kan binnenhalen.

13) Projecten

13.1. Activiteiten binnen Marbena en MarineXML

Het Europese project MARBENA ('Creating a long term infrastructure for MARine Biodiversity research in the European economic area and the Newly Associated states': <http://www.vliz.be/marbena/index.htm>), dat gecoördineerd wordt door het Centrum voor Mariene Ecologie (NIOO-CEMO, Yerseke, NL) en waaraan tal van Europese mariene instituten deelnemen waaronder het VLIZ, wil het marien biodiversiteitsonderzoek en de nood eraan mee op de Europese politieke agenda krijgen. Hiertoe organiseert het een reeks van elektronische conferenties rond specifieke thema's van mariene biodiversiteit. Het VLIZ host niet alleen de website van het MARBENA project maar maakt ook de e-conferenties technisch mogelijk. De resultaten van deze conferenties worden gebundeld en telkens voorgesteld op de European Platform for Biodiversity Research Strategy Meetings (<http://www.bioplatform.info/>), aansluitend bij de halfjaarlijkse wisseling van het Europees voorzitterschap. Achtereenvolgens vonden reeds plaats:

- 'European heritage under threat: Marine Biodiversity in Mediterranean Ecosystems': 22 april – 3 mei 2002 (Spaans voorzitterschap 2002)
- 'Marine Biodiversity in the Baltic and the European context': 5-20 september 2002 (Deens voorzitterschap 2002)
- 'Marine Biodiversity in the Mediterranean and the Black Sea': 7-20 april 2003 (Grieks voorzitterschap 2003)
- 'Newly Associated States and Marine Biodiversity Research': 2-12 juni 2003 (Nieuw geassocieerde staten 2003)

13.2. Stand van zaken ENCoRe en BeNCoRe

Zie hoger (bij denkdag).

13.3. Schelde: eindrapport zijdelingse belasting, LTV O&M, overzicht monitoring, Scheldefonds

Het rapport over de zijdelingse belasting van het Schelde-estuarium, ter afronding van een project uitgevoerd door VLIZ in het kader van het OMES project, is nagenoeg klaar. Ook werd door VLIZ een overzicht gemaakt van alle huidige monitoringsinitiatieven op de Schelde. Daarnaast leeft de hoop dat VLIZ, samen met de Meet- en Informatiedienst, vanaf september 2003 gestalte zal mogen geven aan een kennisinformatiecentrum over de Schelde m.b.t. het initiatief Langetermijn Visie Onderzoek & Monitoring. Het Scheldefonds, een vzw. die een tweetal jaar terug werd opgericht om industrie en natuur langs de Schelde beter met elkaar in contact te brengen d.m.v. concrete realisaties van natuurherstel (maar niet echt gelanceerd geraakte), wordt momenteel nieuw leven ingeblazen. VLIZ kreeg de opdracht van AWZ om gedurende twee jaar dit initiatief daadwerkelijk op de sporen te krijgen.

13.4. IWT: Coast 4D en Scheepvaartveiligheid afgekeurd

Beide projecten werden helaas niet weerhouden bij de selectie.

13.5. PODO II: Trophos, Endis-risks, Macrobél, Bianco

De projecten Trophos en Endis-risks draaien intussen op volle toeren. VLIZ stond o.a. reeds in voor het opmaken van een folder ter voorstelling van het project Endis-risks. Voor het project Macrobél

is tevens een zeer mooie website in de maak. Voor Bianco, een nieuw DWTC project m.b.t. Antarctica en gecoördineerd door Claude De Broyer (KBIN), is het de bedoeling een portaal-site te creëren om gedistribueerde databanken tentoon te spreiden.

13.6. FAO-ASFA project i.v.m. retrospectieve input

VLIZ kan als nationaal inputcentrum voor ASFA beroep doen op een halftijds personeelslid voor één jaar voor de retrospectieve invoer van 15.000 Belgische mariene publicaties in deze internationale databank. De invoer van zoetwaterpublicaties in ASFA kan mogelijks in de toekomst worden doorgeschoven naar het IBW/IN, die dan als 'geassocieerd inputcentrum' zou fungeren.

13.7. Folder natuurresevaten

In opdracht van AMINAL-Natuur maakt VLIZ momenteel twee informatiefolders van resp. het natuurdomein Sashul/Vuurtorenweiden en het natuurreservaat De Kleiputten van Heist. De folders worden opgeleverd tegen 15 juli (nederlandstalig) en 15 september (frans, Duits en Engelstalig).

13.8. Hosted websites

VLIZ verzorgt – naast zijn eigen website – tal van webpagina's van andere interessante projecten of initiatieven. Op die wijze verlenen we, conform onze doelstellingen, niet alleen assistentie aan degelijke organisaties of projecten in de mariene sfeer. Het is ook een visitekaartje voor een jong en dynamisch instituut. In totaal gaat het nu al om acht websites van nationale en internationale projecten/initiatieven: EURASLIC, MARS, MARBENA, de Oostendse Spuikom, de PODO projecten Trophos en ENDIS-RISKS, het Scheldefonds en het Interreg III project Stardust.

13.9. Andere

Er is een eindrapport klaar van het Aerosol project over grensoverschrijdende luchtverontreiniging. Dit rapport is verschenen als een VMM rapport. Aerosol leeft nu verder in het nieuwe Exper-PF project.

14) Overzicht nieuwe en geplande publicaties

Naast de hoger vermelde informatiefolders voor AMINAL-Natuur, de strandreinigingsfolder (zie hoger) en de projectfolders Endis-risks en Scheldefonds, werd ook een folder gemaakt ter gelegenheid van de feestzitting 50 jaar Zwin.

Verder verschijnt in het volgende nummer van 'Water' een artikel over de databank IMIS en verzorgde VLIZ een interne adviesnota met doorlichting van de bibliotheek van het Waterbouwkundig Laboratorium & Hydrologisch Onderzoek (WLH). Prof. em. Guy De Moor werkt intussen naarstig verder aan een boek over de geologische structuren van onze stranden en recent werd ook de nieuwe editie van de VLIZ Collected Reprints gedrukt, met ca. 800 blz. het dikste nummer ooit.

Van de VLIZ Nieuwsbrief is het eerste nummer in de maak, met bijdragen over 'Zandwinning op zee', het platwormen onderzoek aan het LUC, en een interview met Mony Jaspers. Het tweede nummer met artikels over o.a. grensoverschrijdende Schelde-initiatieven Nederland-Vlaanderen,

een voorstelling van de aquacultuurgroep van prof. Sorgeloos en een interview met Carlo Heip, is reeds in volle voorbereiding.

Het eerste nummer van de Grote Rede, jaargang 2003, verscheen in april met artikels over de watersnood van 1953, zeeziekte, het voorontwerp decreet integraal waterbeheer en de gevolgen van de ramp met de Tricolor. Tijdens de zomer volgt dan een tweede nummer met o.a.: 'Wat mag, wat mag niet op onze stranden', 'het Economisch belang van onze havens' en 'Strandreiniging'.

15) Varia

Frank Monteny meldt dat de laatste oproep voor Gerichte Acties in het kader van PODO II is gelanceerd, met 13 vrij scherp afgebakende thema's (cfr. website DWTC).

Rudy Herman licht de stand van zaken i.v.m. de eerste call voor het zesde Kaderprogramma toe. Er werden voorstellen ingediend voor een 70-tal Integrated Projects en Networks of Excellences, waarvan er 21 door de evaluatiecriteria zijn geraakt (5 netwerken en 16 IP's). Drie netwerken en elf IP's hebben Vlaamse partners. Daarnaast zijn er een 120-tal voorstellen ingediend voor STREP's, Coördinatie-acties en Specifieke Support acties.

De data voor de resterende vergaderingen van de Wetenschappelijke Commissie in 2003 zijn vastgelegd op:

- vrijdag 10 oktober
- donderdag 11 december